

י"ל ע"י קרן תר"ג לזיכוי הרבים
לשבות נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

בסייעתא דשמיא

תורה שכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת יתרו גיליון ק"ז - שנה ג' | שבט תשפ"ו

פנינים מאירים
לשולחן השבת

פר"ס התורה

פשוט

המעשה ולא האיש

כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּאֱלִי (שמות יח, טז)

המפרשים מודקדקים בלשון הכתוב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּאֱלִי, מדוע נאמר בלשון יחיד 'בָּאֱלִי', ולא כדלוגיה היה ראוי לומר בלשון רבים 'בָּאֵלִים' אֱלִי, שהרי מדובר בשני בעלי דין. ה'מִשְׁחָה חֲכָמָה' ז"ע מבאר את פשט הכתוב, שכאשר באו שני אנשים לדין אצל משה, הוא התייחס אל עצם הנידון וגוף המעשה, ללא כל התייחסות לזהותם של השואלים. כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר, אני דן אותם באופן של 'בָּאֱלִי' – המעשה בא אלי, ולא האנשים.

רמז

מ"י חכ"ם - יתרו!

וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם וְגו' עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים וְגו' (שמות יח, יא)

רמז יקר כותב 'החתם-סופר' ז"ע על הפסוק בספר תהלים (קז, מג) מִי חָכָם וַיִּשְׁמָר אֱלֹהֵי יִתְבּוֹנְנוּ חֲסִדֵי ה', שהכתוב רומז על יתרו שהתבונן בחסדי ה' כששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ואמר 'עתה ידעתי כי גדול ה', ונרמז בתיבות 'מִי חָכָם' – ראשי תיבות: 'יתרו כ'הן מ'דין ח'זון מ'שה'!

דרוש

עד היכן כיבוד אב

כִּפְדֵּי אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ (שמות כ, יב)

רבה של צ'פרו במרוקו, הגה"ק רבי עמור אביטבול ז"ע כותב בספרו 'עומר התנופה' לדרוש את הכתוב, על פי המסופר בגמרא (קידושין לב, ב) שלרבי טרפון היתה אמה זקנה, שבכל פעם שהיתה רוצה לעלות על מיטתה, או לרדת מהמיטה, היה רבי טרפון מתכופף, והיא עלתה על גבו. אמרו לו חכמים, עדיין לא הגעת לחצי מהכיבוד שחייבה התורה. שהרי, כלום זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלמת אותה?! עוד מביאים שם התוספות בשם הירושלמי, שפעם אחת איבדה אמו של טרפון את נעליה בחצר, והניח ר' טרפון ידו תחת רגליה, והיתה דורסת על ידיו.

זהו שנאמר, כִּפְדֵּי אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ, ועד היכן צריך לכבד את הוריו - על הָאֲדָמָה, כלומר שיכפוף גופו עד האדמה, כדי שאימו תעלה עליו להגיע למיטתה, או שהיא תדרוך על כפות ידיו, ולא עוד אלא - אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ - כל המזון אשר ה' נתן לך, תכבד אותה, ואפילו אם היא תורוק ארנק לים!

סוד

השבת - מתפילות ימות החול

שִׁשְׁתִּי יָמִים תַּעֲבֹד וְעֹשֶׂיתְךָ כָּל מְלָאכָתְךָ, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַה' אֱלֹהֶיךָ (שמות כ, ט-י)

אמר הרה"ק רבי מרדכי מטישערנביל ז"ע, שהשבת נעשית מששת ימי המעשה, והיינו ארבע שעות שבכל יום, ומהם נעשים עשרים וארבע שעות של שבת. ארבע השעות שבכל יום, הם שלש שעות לתפילות שחרית מנחה ומעריב, כל תפילה שעה אחת (ברכות ל, ב). והשעה הרביעית היא שעה של חשבון הנפש בכל יום, כך שיש בכל יום ארבע שעות שהם קודש לה', ושעות אלו מששת ימי המעשה מצטרפים ונעשים מהם כ"ד שעות של יום שבת קודש.

כעין זה כתב בספח"ק 'מאור ושמש' (פרשת בא), שיש בכל יום שלש תפילות, כל תפילה שעה, ועוד זמן קצר שצריך אדם לשהות קודם התפילה ולאחריו (מג"א סי' צא, א), כך שיש בכל יום עוד שעה עבור כך [והיינו כעשר דקות לפני כל תפילה ועשר דקות אחרי התפילה, ויחד הרי זה שעה].

קבלת התורה ומנוי דיני ישראל

נושאי הפרשה:

ביאת יתרו למדבר • עצת מנוי הדינים • הכנה לקבלת התורה • מעמד קבלת התורה • עשרת הדברות • אסור עשיית צורות • הלכות בנית מזבח.

הפרשה נקראת על שמו של יתרו שהגיע למדבר, ובעצתו התמנוי דינים לישראל. שאר הפרשה עוסקת בסדר ההכנה לקבלת התורה, ובמעמד קבלת התורה, בו זכו ישראל לקבל תורה מפי הגבורה ולהפך לממלכת כהנים וגוי קדוש.

א. סעודת יתרו

בעקבות שמיעת הנסים שנעשו לישראל, יתרו, חותן משה, שעד עכשיו ישב בכבודו של עולם, עזב את הכל ויצא יחד עם ציפורו ובני משה, אל המדבר השמים, במטרה לקבל עליו עול תורה.

בהתאם לבקשת יתרו, יוצאים משה וכל ישראל לקבל את פניו. משה רוצה למשוך את לבו לתורה, ולכן הוא מספר לו את התלאות שעברו במצרים עד שהצילם ה'. יתרו משבח לה' על נפלאותיו ומקריב קרבנות. יתרו גם עורך סעודה בהשתתפות זקני וחכמי ישראל, ומשה עומד ומשמח לפניהם.

ב. 78,600 דינים!

מיד למחרת יום הכיפורים, אחר שמשה ירד מהשמים עם התורה, הוא התחיל לשפוט את העם, כשהוא יושב לבדו כמלך, וכל הבאים למשפט עומדים. יתרו טוען למשה שהמשא כבד עליו והוא עלול לנבול מחולשה, והוא מציע למשה, שישאל בעצת ה' ויקבל את הסכמתו למנות שרי אלפים, שרי מאות, שרי חמישים, ושרי עשרות, כל אלו ישפטו כל דבר קטן, ואילו דבר גדול יביאו אל משה.

משה מקבל את עצתו, וממנה בסך הכל 78,600 דינים. ובהמשך חזר יתרו לארצו לגייר את משפחתו.

ג. תשובה ואחדות

בראש חודש סיון שלאחר יציאת מצרים, הגיעו ישראל למדבר סיני, וחזו נגד הר-סיני מתוך תשובה ואחדות הלבבות. למחרת בהשכמה של יום ב' סיון עלה משה להר, וה' מסר לו דברים קשים

לומר לישראל ודברים רכים לנשים. בדבריו הוזכר שה' הוציאם ממצרים כנשר הנושא גוזליו, ואם הם יקבלו עליהם את התורה יערכ להם, ויהיו חביבים לפני ה' כאוצר יקר, ויהיו ממלכת שרים ועם קדוש. כשישראל מבקשים לשמוע תורה מפי הגבורה ולא מפי שליח, נאמר להם להתכונן בשלש ימי פרישה, והם גם מוזהרים שלא להתקרב להר סיני.

ד. שמים כמצעים

ביום קבלת התורה ירדו השמים על ההר כמו מצע על מיטה, וההר כוסה בענן ועשן ואש, בשילוב קולות

סדר הימים שלפני קבלת התורה

כמבואר ברש"י בפרשתנו ובפרשת משפטים

א' סיון

בני ישראל מגיעים למדבר סיני וחוננים אל מול ההר

ב' סיון

משה עולה להר, שם אמר ה' לישראל יקבלו התורה ויהיו חביבים אצלו.

בני ישראל שומעים את הדברים מפי משה ומכריזים: 'נעשה'!

ג' סיון

משה עולה להר למסור לה' את תשובת העם. ה' מודיע שרק משה ישמע תורה מפי הגבורה. משה מוסר את הדברים לעם, ועונים שרצונם לשמוע בעצמם מפי ה'.

ד' סיון

משה עולה להר ומוסר לה' את תשובת העם, וה' עונה שחובתם להתכונן שלשה ימים: ד', ה', ו' בסיון, ובו' בסיון יקבלו התורה (ויש שיטה שהוסף משה יום אחד).

ביום זה כתב משה את חומש בראשית וחומש שמות עד מתן תורה, וחומש שמות עד מתן תורה, וחומש שמות עד מתן תורה, וחומש שמות עד מתן תורה.

ה' סיון

משה בנה 12 מזבחות, הקריב קרבנות, וזרק חצי הדם על ישראל שגם טבלו, ומשה קרא באזנם את הספר שכתב אתמול, והם אמרו: 'נעשה ונשמע'!

ו. כרובים מכסף

לאחר מתן תורה הצטוו ישראל שלא לעשות צורות כדמות השמיים במרום; לא לעשות כרובים במקדש מכסף; לא לעשות כרובים בבתי כנסיות.

כן הצטוו כמה הלכות במזבח: א.

לבנותו על האדמה ולמלאותו עפר. ב. לא לסתת אבניו בברזל. ג. לא לעלות במדרגות למזבח.

התורה וההפטרות

בפרשתנו לומדים אנו על מעמד קבלת התורה בו נגלה ה' לבני ישראל בערפלי טוהר. לפיכך תיקנו להפטיר בספר ישעיהו בהפטרות 'בשנת מות המלך עוזיהו', בו מתואר מראה כבוד ה' ומלאכיו המקדישים בקול רעש גדול.

דרכי חינוך והליכות חיים

חיים של תורה

רבינו החזון איש זי"ע אמר: 'חומש עם רש"י', הוא סגולה ליראת שמים, לאמונה טהורה, וגם דרכי חינוך והליכות חיים יכולים ללמוד מלימוד חומש ורש"י.

מלאכתך עשויה

ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך.
יום השביעי שבת לה' אלקיך (שמות כ, ט-י)
ועשית כל מלאכתך - כשתבא שבת, יהא
בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא
תהרהר אחר מלאכה (רש"י)

מלמד אותנו רבינו רש"י הקדוש: בכל שבוע, בהגיע יום השבת, צריך יהודי לסלק מלבו כל דאגה וטרדה, ולא להרהר כלל בעיסוקיו, אלא לצייר בדמיונו כאילו כל עסקיו מסודרים, ואין לו שום ענין בעולם שהוא צריך לסדר ולפעול, כך שלא נותר לו אלא לקדש את יום השבת, כולו קודש לה', לעסוק בתורה ותפילה, להתענג על ה', להללו ולשבחו ולספר הודו.

השבת של הקבלן ביפו

סיפר כ"ק מרן הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, סיפור ששמע מתלמיד חכם נאמן, אשר אביו היה מתושבי יפו ולפרנסתו שימש כקבלן בנייה. בימים ההם הוא עמד לקראת בניית עשרה בניינים באחת הערים החדשות, ולשם כך הוא הזמין חביות ענקיות של מלט עבור הבנייה.

היה זה באחד הימים בתחילת הקיץ, כאשר חביות המלט הגיעו בערב שבת אל אתר הבנייה, שם הושארו פתוחות ללא מכסה, במטרה להשתמש בהם לאחר השבת. והנה בהגיע סמוך לכניסת השבת, כאשר הקבלן כבר ישב בביתו ביפו, וגם כל הפועלים היהודים חזרו לביתם, התקדרו לפתע השמים בעבים, והיה ברור כי בכל רגע עלולים לרדת גשמי זלעפות שעלולים לקלקל את כל המלט. הפסד כספי עצום!

מיד הופיעו כמה מפועליו אל ביתו, והציעו כי למען הצלת ממונו הם ייסעו לאתר הבנייה, עם עגלות טעונות קרשים, בהם יוכלו לכסות את החביות, אולם הקבלן שהיה ירא שמים, וידע כי נסיעה כזו תהיה כרוכה בחילול שבת ח"ו, ענה: אינני מוכר את השבת תמורת כל הון שבעולם, ואני מזוהר ששום יהודי לא יחלל שבת עבורי.

באותו ליל שבת אכן ירדו גשמים עזים בארץ, והיה ברור שהמלט היקר בוודאי התקלקל. אולם אותו יהודי ערך את שולחן השבת שלו בפנים צוהלות, שר את הזמירות, ואחרי הסעודה למד חומש ורש"י כהרגלו, כאילו שום דבר לא קרה, כשהוא מקיים בעצמו 'כאילו כל מלאכתך עשויה'.

רק במוצאי שבת לאחר שהבדיל על הכוס, החליט לנסוע אל אתר הבנייה לראות את הנזקים, אך לתדהמתו גילה כי כל חביות המלט שלו מכוסות היטב בקרשים כראוי וכיאות, ולא נגרם להם כל נזק!

לב לדעת

הכרת והבנת
מושג בתורה

ממלכת כהנים | **ואתם תהיו לי ממלכת כהנים** (שמות יט, ו)

לפני מעמד קבלת התורה אמר השי"ת לבני ישראל שאם ישמרו את מצוות התורה, הם יהיו **ממלכת כהנים**. את המשמעות של 'ממלכת כהנים' ביארו המפרשים בכמה אופנים:

א. לדעת רש"י: 'כהנים' פירושו 'שרים', דהיינו שבני ישראל יהיו כולם שרים ומושלים.

ב. לדעת האבן-עזרא והרמב"ן: 'כהנים' פירושו 'משרתים', דהיינו שהם ישרתו את השי"ת בקיום המצוות.

ג. רבי אברהם בן הרמב"ם פירש בשם אביו הרמב"ם, ש'כהן' היינו מנהיג העדה שכולם עושים כמעשיו, ובני ישראל יהיו 'ממלכת כהנים', שכל הגוים ינהגו כמותם.

ד. בתרגום יונתן ותרגום ירושלמי פירשו שהתיבות 'ממלכת-כהנים', אינו ענין אחד שכולם יהיו ממלכה-של-כהנים, אלא הם שני עניינים, דהיינו שהיה בקרב ישראל 'מלכים', וגם יהיו בהם 'כהנים'.

ה. בעל הטורים כתב, שאילו זכו ישראל היו כולם כהנים גדולים. ולעיתים לבא יהיו כולם כהנים גדולים.

עניינים לראות

הבנת מילה
אחת בתורה

סגלה | **והייתם לי סגלה מקל העמים** (שמות יט, ה)

כשאומרים בימינו את המילה 'סגולה', מבין כל אחד שהכוונה על דבר מסוים הפועל באופן רוחני ובלתי מובן בדרך הטבע, ומשתמשים בו כשזקוקים לישועה למעלה מדרך הטבע.

אולם בלשון התורה יש משמעות שונה למילה זו, כפי שאמר הקב"ה לישראל לפני קבלת התורה שאם ישמרו את התורה הם יהיו לו '**סגלה מקל העמים**, ורש"י מפרש: 'סגולה' - **אוצר חביב**, כמו (קהלת ב, ח) וסגולת מלכים, דהיינו כלי יקר ואבנים טובות שהמלכים גונבים אותם. כך אתם תהיו לי סגולה משאר אומות. וכן תרגם אונקלוס 'חביבין'.

ואילו באבן עזרא פירש קצת באופן אחר: 'סגולה' - דבר נכבד ונחמד, ולא ימצא אחר כמוהו, וכעין זה ברמב"ן: 'סגלה' - דבר נחמד לא ימסרנו המלך ביד אחר. פירוש נוסף כותב הרמב"ן: 'סגולה' פירושה: 'דבקות', וכן כתב בהכתב והקבלה 'וז': 'עיקר המכוון במלת סגולה, דבקות האהבה והחביבות'.

אזניים לשמוע

מלל רש"י הק'
בדקדוק הלשון

יפרץ או יפרץ | **והעם אל יפרסו לעלת אל**
ה' פן יפרץ-בם (שמות יט, כד)

המעין בחומשים המנוקדים יבחין בהרבה פסוקים בהם יש לפעמים 'מקף' המחבר שתי מילים כאילו הם מילה אחת ארוכה ('יפרץ-בם). במקרים כאלו יופיע 'טעם' נגינת המקרא על המילה השנייה, ולא על המילה הראשונה.

לומדי פרשת השבוע עם פירוש רש"י בעיון, יגלו כי לכל 'מקף' כזה יש השלכות שונות על צורת הקריאה והניקוד, שכן 'מקפים' אלו נמסרו על פי בעלי המסורה אשר מסרו את מסורת הניקוד והקריאה.

בפרשתנו אנו מוצאים שני פסוקים בהם מופיעה מילה דומה, אך בניקוד שונה. בפסוק כ"ב כתוב: **וְגַם הַכֹּהֲנִים הַגִּזְזִים אֶל ה' יִתְקַדְּשׁוּ פֶן יִפְרֹץ בָּהֶם ה'.** ואילו בפסוק כ"ד כתוב: **אֶל יִהְיֶה לְעֹלֹת אֶל ה' פֶּן יִפְרֹץ-בָּם.**

רש"י עומד על שינוי הניקוד, שבפסוק הראשון הניקוד של האות ר' הוא חול"ם - **יִפְרֹץ**. בעוד בפסוק השני הניקוד הוא קמ"ץ - **יִפְרֹץ**. מסביר רש"י, שבאמת לשני המילים יש משמעות אחת, מלשון 'פעול', והסיבה שבפסוק השני יש ניקוד קמ"ץ, משם שיש חיבור 'מקף' בין שני המילים 'יפרץ-בם', וכל תיבה שמנוקדת בחול"ם [ובלשון רש"י: מלאפ"ם], כאשר היא מחוברת במקף אל המילה שאחריה, משתנה הניקוד מחול"ם לפת"ח.

תוספת הסבר כותבים המפרשים (מירא דכ"א), שכאשר שתי התיבות מחוברות במקף, אזי התיבה הראשונה נקראת קצת בהבלעה ובחטף, ולכן אין בו ניקוד חול"ם שהוא ניקוד מודגש וחזק, אלא ניקוד קמ"ץ שהוא ניקוד הנחטף יותר.

לדעת חכמה ומסר להבין

פניני מוסר, חכמה, וחיוזיק, מתוך פסוקי הפרשה

לא כל אחד זוכה להיות 'איש'

ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום (שמות יח, ו)

א"י יודע מי השתחוה למי, כשהוא אומר איש לרעהו, מי הקריא איש, זה משה, שצאמר (במדבר יג, ג) והאיש משה (רש"י).

אמר מרן ראש הישיבה הגראמ"מ שך זי"ע: עלינו להתעורר להפנים את המסר העולה מדברי רש"י אלו: הנה אנו רגילים לומר על כל אדם שאנו מכירים שהוא 'איש', אך האמת יכולה להיות שהוא אינו ראוי כלל לתואר 'איש', וכדברי רש"י כאן מ'י הראוי איש? - זה משה! משה אכן ראוי להיקרא איש! אבל אין זה תואר המובן מאליו שכל אחד יכול להתהדר בו...

שמעתי קולות חזקים יותר

ויהי קולת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפף חזק מאד (שמות יט, טז)

בימי מגוריו ברוסיה, עצרו פעם אנשי הבולשת הרוסית את הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זי"ע, אשר טפלו עליו

האשמות כאילו השתתף בפעילות חתרנית להפיל את השלטון ברוסיה.

במהלך אחת החקירות שהם חקרו אותו, הסתער פעם

לעברו החוקר בשאגות איומות ובקולי קולות מבהילות. אולם רבי יחזקאל לא איבד את קור רוחו והקשיב לצעקותיו בשלוה גמורה. מנותח הנפש שלו הוציאה את הרוסי מכליו והוא שאל: כיצד יתכן שהגערות שלי אינן מבהילות אותך? ענה לו רבי יחזקאל: כבר שמעתי קולות חזקים יותר מאלו... השתומם החוקר ושאל: אימתי? מי מהחוקרים נתן עליך בקול יותר ממני? וכאן באה תשובתו המפתיעה: התכוונתי לקולות ששמעו אוניוני בהר סיני, קול ה' בכח, הקולות הרמים ההם משתיקים בקרבי כל קול אחר!...

תוכו כברו

לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא (כ, ז)

פירוש נוקב וחודר כליות כותב האור החיים הק' על פסוק זה: לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא - אל תישא עליך את שם ה' בצורה מזויפת של שווא ושקר, כלומר: אל תראה עצמך בעיני הבריות כצדיק ועובד ה' וירא שמים, יותר ממה שהנך באמת!

אין ילד שני!

אֲשֶׁר שֵׁם הָאֲחִיד בְּרִטָּם וגו' וְשֵׁם הָאֲחִיד אֱלִיעֶזֶר (יה, ט-י)

מדוע נאמר על שניהם 'האחיד'? לכאורה צריך היה הכותב לומר 'שם האחד גרשום ושם השני אליעזר'.

ללמדנו, שלעולם אין לו לאדם 'ילד שני', אלא עלינו להתייחס אל כל אחד ואחד מילדינו כאילו הוא 'הילד האחד'.

כי כל ילד הוא יחיד ומיוחד, בעל הכוחות המיוחדים לו, והתפקיד המיוחד רק לו!

(הגר"צ הלוי דער זצ"ל, מקדש הלוי)

היכן נמצא 'הר סיני'?

מקומו של הר סיני נשאר בגדר תעלומה עד היום הזה, ואין הסכמה בין החוקרים על מקום שניתן לקבוע בוודאות שזהו הר סיני

סיני, אשר שם נגלה הקב"ה למשה בלבת אש בתוך הסנה.

אלפיים 285 מטר!

אולם, הגאון רבי יוסף ליברמן זצ"ל בספרו 'משנת יוסף' עמ"ס שביעית (חלק ב' עמ' ק"ל בהערה) מפקפק על הנחה זו, שהרי חז"ל (סוטה ה, א) לימדונו שהקב"ה הניח כל הרים וגבעות כגון תבור וכרמל והשרה שכינתו על הר סיני ולא גבה הר סיני, ואילו ג'בל מוסא הוא מההרים הגבוהים ביותר שבמדבר סיני, וגובהו 2285 מטר מעל פני הים, ולעומתו גובה הר תבור הוא רק 588 מטר, והר כרמל 546 מטר, נמצא שהר סיני גבוה פי ארבע מאלה, וזה לא יתכן.

הוכחה נוספת כותב המשנת יוסף, שהרי רבי אשתורי הפרחי זצ"ל, בעל 'כפתור ופרח', מדור הראשונים, אשר כל שבילי ארץ ישראל והסביבה היו נהירין לו, ובכל זאת בתארו את הר סיני, לא תיאר כלל את מקומו.

**ג'בל מוסא
גבוה 2285
מטר מעל פני
הים, ולעומתו
הר כרמל
גבוה רק 546
מטר, ולא
יתכן שהר
סיני יהיה
גבוה ארבע
פעמים יותר
מהר הכרמל**

דברים דומים מעיד וכותב בספר 'אבן ספיר' (פרק י"ד), הוא ביקר במקום ההוא שהנוצרים הקימו בראש ההר מבצר ובתוכו בית תיפלה (כנסייה), והישמעאלים הקימו לרגלי ההר בית תיפלה (מסגד), ובקרבת הכפר הזה עיר אילים אשר סביבותיה תמרים רבים ועינות מים.

צורת סנה באבנים

אחת ההוכחות שאכן הר סיני שוכן באזור ג'בל מוסא, היא מהעובדה שבאבנים בהר זה רואים דבר והפלא, שעל כל חלק מאבני ההר טבוע ציור עורקים דקים ומפוצלים, כצורת עץ סנה קטנטן, וגם אם תישבר האבן ותתחלק לשברירים קטנטנים נראית טביעת ציור הסנה בשלמותו.

פלא זה כבר מוזכר בפירוש הקדום 'הנרבוני' על מורה נבוכים (ח"א פרק ס"ו), והביאו רבינו הרמ"א בספרו תורה העולה (ח"א פט"ז), וכן הזכירו המגלה עמוקות (פרשת שמות), והיעב"ץ בספרו 'מגדל עוז', והערבי נחל (פרשת שמות), ועוד, כך שלכאורה מוכח מדבריהם שאכן המקום הנקרא ג'בל מוסא הוא-הוא הר

אפילו בקצהו – מה בא רש"י לבאר?

השמואל לך עלות כהן ונגע בקצהו. (שמות יט, יב)
רש"י: ונגע בקצהו – ופסלו בקצהו.

הנגיעה כולל גם אותו מקום שאינו גוף ההר ממש, אלא הוא בשיפולי ההר, דהיינו המקום שבו מתחיל להיות קצת מקום גבוה, שהיה מקום לומר שאינו נחשב חלק מההר, לכן מפרש 'אפילו בקצהו', שאפילו אותו מקום שאינו מגוף ההר ממש, גם בו אסור לגעת.

גם בגור אריה הבין כעין זה, שכונת רש"י לרבות אפילו בקצה התחתון של ההר אסור ולא רק בגוף ההר, והוסיף הגור אריה שהיה פשוט לרש"י שבדאי אין פירוש הכתוב באומרו 'ונגע בקצהו' שרק בקצהו אסור, אבל אם ידלג ולא נגע בקצהו מותר, כי אין שום סכרה שיהיה האיסור רק בקצהו התחתון.

נגיעה בלי עליה

מהלך אחר בעומק כוונת רש"י כתב המהרש"ל, כי הנה ממה שכתבה התורה 'השמואל לך עלות בהר ונגע בקצהו', היה מקום לטעות שהאיסור הוא רק 'לעלות ולגעת' יחד, אבל הנוגע בלי לעלות אין איסור, כגון שעומד מן הצד ונוגע בהר בלי לעלות. לכן כתב רש"י 'אפילו בקצהו' לרבות האיסור בנגיעה בלי עליה.

לא רק בראש

רבי עובדיה מברטנורא כותב, כי הנה כל לשון 'קץ' פירושו 'סוף', והיה מקום לפרש כוונת הכתב 'ונגע בקצהו' שהאיסור הוא רק לגעת בקצה של ראש העליון של הר, וכן הסברה נוסה לומר, שהרי שם היה עיקר הקדושה כאמור (פסוק כ) וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר, אבל באמצעו ובתחתיתו יהיו מותרים, לכן בא רש"י לשלול טעות זו, וכתב שאין כוונת הכתוב 'ונגע בקצהו' – רק בקצהו, אלא כוונת הכתוב היא 'אפילו בקצהו', ולפי זה 'קצהו' היינו תחתית ההר, כלומר אפילו בקצה ההר למטה אסור לגעת, וכל שכן באמצעו ובגובהו.

אינו גוף ההר

הרא"ם פירש, שכונת רש"י לרבות שאיסור

פתגמי אורייתא

התבוננות והעמקה
בתרגום אונקלוס

'מלבד' – או 'כל זמן שאני קיים'

אונקלוס: לא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים בְּרִי מִנִּי.

תורה: לא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי (ב. כ.)

שרש"י חולק על התרגום, שכן רש"י כותב: 'אלהים אחרים' – שאין אלהות אלא אחרים עשאוהו אלהים עליהם, ולא יתכן לפרש אלהים אחרים זולתי, שגנאי הוא כלפי מעלה לקרואם אלהות אצלו, עכ"ל. וכשם שלדעת רש"י לא יתכן לפרש 'אלהים אחרים' זולת השי"ת, כך גם לא יתכן לפרש 'על פני' מלבד השי"ת, ולכן רש"י לשיטתו פירש התיבות 'על פני' באופן אחר, וז"ל: 'על פני' – כל זמן שאני קיים, שלא תאמר לא נצטוו על עבודה זרה אלא אותו הדור' (ועי' ברמב"ם שכתב כדעת התרגום אונקלוס).

בביאור דברי התרגום, כתב בעל 'הכתב והקבלה', שלפעמים תיבת 'על' פירושה: 'מלבד' (כמו (במדבר כח, י) על עלת התמיד, שפירושו מלבד עולת התמיד, וכן (ויקרא ב, ב) על קל לבנתה, שפירושו מלבד כל לבנותה, וזו גם כוונת הכתוב כאן: לא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי – מלבד פני, ופירוש מילת 'פני' היינו כבוד השי"ת, כמו (שמות לג, טו) אם אין פְּנֵיךָ הִלְכִים וגו'. וזהו שתרגם כאן אונקלוס 'בר מני' שלא יהיה לך אלהים אחרים מלבד השי"ת.

אולם הלומדים היטב את פירוש רש"י, יבחינו

תורה והלכה

נושאים הלכתיים
העולים מתוך הפרשה

הרהור בשבת על עסקי ממון

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל מְלָאכָתְךָ. וְיוֹם הַשַּׁבָּת לְךָ יִשְׁכַּח (שמות כ, 10-9)

כְּשֶׁתָּבֵא שַׁבָּת, יִהְיֶה כְּעֵינֶיךָ כְּאִילוֹ כָּל מְלָאכָתְךָ עֲשִׂוִּיהָ, שְׁלֵא תִהְיֶה אַחֵר מְלָאכָה (רש"י).

איסור טרדה ודאגה

כל האמור הוא בסתם הרהור בעסקים, שבוה אין איסור גמור, רק מצות עונג שבת. אבל במקרה שההרהור מביא לידי דאגה וטרדה, כבר כתב הבית יוסף בשם רבינו יונה: 'אסור לאדם שיהא לבו טרוד בעסקיו בשבת, אע"פ שאמרו חכמים הרהור מותר, אם יש לו מתוך הרהור טרדת לב או נדנדו דאגה אסור, שנאמר ועשית כל מלאכתך ואמרו במכילתא שתהא כל מלאכתך בעיניך כאילו היא עשויה שלא תהרהר עליה'.

כן פסק להלכה בשלחן ערוך הרב (סעיף כ"א) שבהרהור המביא לדאגה וטרדה יש איסור מדינא להרהר בו, וכן פסקו עוד פוסקים (אך במשנה ברורה הלשון 'יזהר בוה', ומשמע קצת שאין בוה איסור ממש, רק זהירות, וצ"ע).

להלן נבקש לברר האם דברי רש"י אלו הם חיוב מצד הדין, שיש איסור להרהר בשבת על מלאכה, או שמא אין זה אלא מצוה ולא חיוב, או רק מידת חסידות.

העונג הגדול ביותר

נפסק בשלחן ערוך הלכות שבת (א"ח ס' שו, ח): 'הרהור בעסקיו, מותר. ומכל מקום משום עונג שבת, מצוה שלא יחשוב בהם כלל, ויהא בעיניו כאילו כל מלאכתו עשויה'. מבואר כאן שאין איסור בהרהור בעסקים, אך יש מצוה שלא להרהר בהם, וזאת משום עונג שבת, וכלשון הטור: 'יראה אדם בכל שבת כאילו מלאכתו עשויה ואין לך עונג גדול מזה'.

המהרהר סתם בעסקיו, אין בוה איסור, אבל משום מצות 'עונג שבת' מצוה שלא להרהר כלל בעסקיו. ובאופן שההרהור בעסקיו מביא לדאגה וטרדה, יש בוה איסור מצד הדין.

הלכה
למעשה:

לך ענו נשירה בכוונה רבה

"כל אדם שאומר שירה זו בכל יום
ומכוון בה, זוכה לאומרו לעתיד לבוא"
(זוהר הקדוש ח"ב נד ע"ב)

"צריך לומר שירת הים בכוונה גדולה
ומעומד, והם שלמות הנפש מאד, ומכפרת
על עוונות, וזוכה לאומרה לעתיד"
(סידור הארז"ל)

"על ידי אמירת שירת הים
בכוונה גדולה נעשה בשמים
ממעל בחינת קריעת ים סוף"
(מאור עיניים, בשלח)

**שבוע
אחרון
להצטרפות
למבצע
הגדול!**

המבצע המיוחד 'שירה שבכתב' בעיצומו

רבבות אלפי ישראל מקבלים על
עצמם לומר מדי יום ביומו את
שירת הים
בכוונה, בהבנה
ובשמחה!

אשר נודעת מעלתה וסגולותיה
לישועות ברוחניות ובגשמיות

ומתן שכרה בצדה הגרלות ענק למצטרפים למבצע הגדול

הפרטים המלאים בנדדים+
או ב'קול התורה'

נטפי דיו מקולמוסם הבוער
ומחביוני ליבם של לומדי 'תורה
שבכתב' המעידים על המהפך
שהתחולל בחייהם בזכות לימוד
חומש ורש"י דבר יום ביומו

3 המה מעידים

זה זמן רב רציתי לבוא בכתובים בהכרת הטוב
על כל פעולות מפעל יקר וחביב זה, כעת רציתי
לשתף אתכם במה שקרה אצלנו.

אקדים ואכתוב, שגדלתי וחונכתי על חשיבות
לימוד חורשיי מדי שבוע, בראותי "דוגמא
אישית" אצל אבי מורי שליט"א, שמשקיע רבות
בלימוד זה, ובאמת בהיותי בישיבה קטנה היה
זמן קבוע לזה מטעם הישיבה והייתי גומר כל
שבוע, ובי"ה זכיתי לדע בבקאות טובה את
התורה ופירש"י. אמנם מאז עליתי לישיבה
גדולה, וביותר אחר נישואי כאשר זכיתי ב"ה
ללמוד בכולל, לדאבתי על אף רצוני ללמוד
חורשיי, לא קבעתי לזה זמנים קבועים דבר
יום ביומו, וסמכתי עצמי על ימי שיש ושבת,
שבהם הסדרים פחות צפופים, אבל למעשה,
בכל שבוע מחדש, הייתי מגיע לשבת אחריי בלי
שזכיתי לגמור הפרשה, והייתי גומר כל הרש"י
על הסדרה בגירסא מהירה, כדי "לגמור" הרש"י
על הפרשה.

כך נמשך הדבר כמה שנים, וכמובן היה חסר לי
גי'שמאק" בלימוד מהיר זה, עד שברבות הימים

הפסקתי גם עם לימוד מהיר זה...
כך עברו השנים, כאשר במעמקי לבי אני חש
תחושת חמיצות ומרירות על לימוד חשוב זה
שנעלם ואבד ממני...

עד אשר הפצתי לעולם הבשורה המהפכנית של
'תורה שבכתב', ראיתי בכך 'קשר הצלח' שנשלח
אלי משמים, כדי להשיב לי את האבדה... לחבר
אותי שוב אל המעיין הצלול הזה, ולהזכיר לי שוב
את הנועם והמתיקות שהיו לי בשנים קדמוניות
בלימוד חומש ורש"י, ומאז אני משתדל שלא
להפסיד כמעט כל יום בלימוד חומש ורש"י, לא
מותר על שום מבחן, בין מבחן יומי או שבועי,
וכן המבצעים המוסכמים על כל החומש. אין בפי
מילים לתאר את תחושת שביעות הרצון והסיפוק
שלימוד קצר זה גורם ללומד, תחושה עילאית
של מועט המחזיק המרובה, תחושת רוממות של
חיבור אמיתי אל היסוד של כל התורה.

לכן באתי בזה, במכתב זה אליכם, להעלות רגשי
לבבי רוב תודתי על כל פעלכם הגדול בהפצת
והחדרת לימוד יסוד התורה "חומש רש"י".
יואל אלימלך ב.

שהמליץ להם: לימוד חומש רש"י בהקפדה בתוך
הבית, יוסיף יראת שמים ויחזק את לב הנער,
ברצינות ואהבת ה'.

שמעו ההורים וקבלו. הם עצמם החלו לקבוע סדרי
לימוד בחומש ורש"י, וגם צירפו את הילד אל הלימוד,
וראו זה פלא, בתוך תקופה קצרה, הילד שנעשה
לנער החל לעלות על דרך המלך, כמו רוח חדשה
התחדשה בקרבו ולב טהור ברא לו ה'. בישיבה
קטנה הוא היה נחשב מחשובי הלומדים, ובישיבה
גדולה הוא 'נחסף' לאחת מהישיבות המצוינות,
ובהגיעו לפרקו נבחר כחתן בביתו של אחד מגדולי
תלמידי החכמים בדורנו.

סיים האברך את הסיפור ואמר לחברותא שלי: את
הלימוד הקדוש הזה אתה רוצה לאבד?

החברותא שלי פקפק תחילה באמינות הדברים, אך
אז נענה אותו אברך, החבר לספסל, ואמר בפנים
סמוקות: אני הוא הנער!

אני משגר לכם, את הסיפור הזה, אותו שמעתי מכלי
ראשון, ליזכי הרבים, למען ישמעו רבים ויתחזקו
בלימוד יום-ביומו חומש ופירוש רש"י.

ערב שבת קודש פרשת בא תשפ"ו

השבוע, בפרשת בא, כיצוד הלימוד ביום רביעי הוא
ארוך מאד, ומכיל פסוקים ארוכים וביאורים ארוכים
ברש"י בדיני קרבן פסח. כמו בכל יום, גם ביום
רביעי השבוע ישבתי בכולל-אברכים אני והחברותא
והתייענו קרב לשעה על לימוד הדברים עם פירש"י
כראוי. בשלב מסוים רצה החברותא שנעבור ללמוד
את שאר הספיק הכולל, טור ובית יוסף ושלחן ערוך.
אך אני התעקשתי שנסיים את כל הרש"י, וסיפרתי
לו גם את המעשה שהובא בגילון 'תורה שבכתב'
(פרשת בא) עם האדמו"ר מתולדות אהרן ז"ע,
שפעל ישועה בזכות לימוד חומש ורש"י.

הוא עדיין התלבט, אך אז התערב אל שיתנתו חבר
לספסל ואמר לו: שווה לך ללמוד, אל תוותר על
מילה וכאן פתח האברך וסיפר מעשה פלא: אני
מכיר אברך שבימי ילדותו לא זכו הוריו לרווח ממנו
נחת רב, הוא התנהג בצורה חמורה שלא הותרה
בפני המלמדים בתלמוד תורה ברירה אחרת אלא
לסלקו לביתו פעם אחת פעם.

הדברים הלכו והחמירו, עד שבכיתה זו היה נראה
כי דרכו סלולה לרחוב... רחמנא ליצלן. הוריו אובדי
הצעות פנו אל מרן הגה"צ רבי יורם אברג'ל זצ"ל

למערכת המופלאה 'תורה שבכתב', אמנם מדובר
בדברים הנוגעים לימי הנפש התבוים ביותר שלי,
אך איני יכול לשים מעצור למילולי, ואני נותן דרור
לקולמוסי להביע את אשר על לבבי.

האמת לא אכחז, הרי אני כבן ארבעים שנה,
ולמדתי בי"ה לא מעט דברים בחיי, אך את התורה
שבכתב מעולם לא למדתי בעיון אלא מקופיא כדי
לצאת ההלכה של שמות ולא יותר.

בשנה שעברה, ראה ראיתי את חוברת הישיבה
שבכתב שלכם, ודי גיחכתי לעצמי "מה כבר יכול
להיות בשירה שאני לא מבין או ידעתי", רפרפתי
במבט שטחי על החומר והמשכתי הלאה.

אולם בפרשת בראשית השנה, נפל דבר. הצלחתי
ל'שבור' אותי... אחרי כמה מקרים בהם גיליתי
שאני יודע כלום בהבנת פסוקי הפרשה, התחלתי
ללמוד מדי יום בעיון את הפרשה, חק ולא יעבור,
בהבנה ובחקירה ודרישה הדק היטב.

מה אומר לכם? לראשונה בחיי אני מחכה לומר
שירה - בכוונה, בהבנה ובשמחה! אני מחכה
לפרשת בשלח, מחכה שתשלחו כבר את השירה

פתרונות - מדור תורתך שעשועי

יוסף דעת | חידודי תורה | ממונה בקופסא
על כל ספר בראשית

כפי אשר למדו ושינונו, התעמקו וחידדו, פלפלו והשתעשעו, טרחו והשיבו רבבות אלפי לומדי ונבחני 'תורה שבכתב' להלן לקט קצר - מעט מזער מהמוני התשובות והפתרונות שהתקבלו במערכת במהלך השבועות האחרונים

יוסף דעת

א - שבועה:

בפרשת וחי נאמר שיעקב ביקש מיוסף (בראשית מז, ל-לא) וְשָׁכַנְתִּי עִם אָבִי וְנִשְׁאַנְתִּי מִמֶּצְרַיִם וּקְבָרְתִּנִי בְּקִבְרֹתָם וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲעֲשֶׂה כְּדִבְרְךָ, וַיֹּאמֶר הַשְׁבַּע לִּי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה. ונשאלת השאלה: מה הועילה שבועתו, הלא אחרי שכבר ביקש ממנו יעקב שלא יקברו במצרים, הרי יוסף חייב למלא ציווי מדין כיבוד אב. נמצא שבועה זו היא שבועה לקיים את המצוה ואינה חלה, ואף אם לא יקיים את הציווי לא יעובר על השבועה? וצריך עיון!

להלן תקציר מותחן חלק נבחר של אלפי תשובות הלומדים שליט"א:

א. יעקב לא ציוה בלשון ציווי, אלא בלשון בקשה אם נא מצאתי חן בעיניך, כדי שלא יהיה מחויב מדין כיבוד אב, והשבועה תוכל לחול (מהרי"ל דרסקין).

ב. לפני קבלת התורה עדיין לא היה מחויב בכיבוד אב, כי סבר יוסף שהיה להם דין בן נח.

ג. אף אם היה להם דין ישראל, אבל קודם הר סיני לא היה בגדר מושבע ועומד מהר סיני שלא תחול עליו שבועה אחרת (אמנם יש מהראשונים הסוברים שמה שאין נשבעין על המצוות הוא לא דווקא מדין נשבע מהר סיני דווקא, אלא מושבע לקיים המצוות באופן כללי).

ד. באמת לא היה צורך בשבועה, אלא שיעקב חשש שמא יעכב פרעה ביד יוסף לקברו בארץ ישראל, משום הכי אמר ליוסף שישבע לו ואז לא ימנע פרעה ממנו לעלות לקברו בארץ ישראל, כי יוסף גילה לאביו שנשבע לפרעה שלא יגלה שאינו יודע לשון הקודש, ופרעה לא ידע שהשבועה אינה חלה מדין אף נשבעין על המצוות (כן

תירצו הרבה מפרשים).

ה. הרי מצינו מפורש בגמרא (נדרים ח, א) שנשבעין לקיים את המצוה, אף שאין השבועה חלה, משום דאביעו ליה לורווי נפשיה, וכך היה כאן רק לורו יוסף.

ו. מה שאמרו בגמרא נשבעין לקיים המצוה, שאם יהיה לו איזה התנצלות שאנוס הוא ופטור מהמצוה, השבועה תחייבו גם באנוס, ולכן השביעו יעקב (ברכת פריץ).

ז. כיבוד אב הוא משל אב ולא משל בן, ומצד כיבוד אב לא היה יוסף צריך להוציא הוצאות משלו, ולכן השביעו שגם אם יהיה הדבר כרוך בהוצאות משלו לא יימנע מלהעלותו לקבורה בארץ.

ח. יש אומרים שחייב הכיבוד לאחר מותו אינו מן התורה, ולכן השביעו.

ב - ירושת הארץ

בפרשת חיי שרה כותב רש"י על הכתוב שאמר אברהם אבינו (בראשית כג, ד) גֵר וְתוֹשָׁב אֲנִי עִמָּכֶם: 'אם תרצו הריני גר, ואם לאו אהיה תושב ואשלנה גם הדין שאמר לי הקדוש ברוך הוא (לעיל יב, ז) לְיוֹרֵשׁ אֲמֵן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת'.

ונשאלת השאלה: הרי הקב"ה נתן את הארץ רק לזרעו של אברהם, ואברהם עצמו עדיין לא ירש את הארץ, כפי שכתב רש"י לעיל בפרשת לך לך (יג, ז) בריב רועי לוט: 'והכתוב אומר והכנעני והפריז וישוב בארץ ולא זכה בה אברהם עדיין'. ואם כן, כיצד אמר אברהם לבני חת ואטלנה מן הדין? וצריך עיון!

להלן תקציר מותחן חלק נבחר של אלפי תשובות הלומדים שליט"א:

א. מה שאמר ללוט שעדיין לא קיבלה, היינו מיום שבהבטחה הובטח שורעו יירשנה, ועדיין לא נולד לו זרע, אך כשבא לקבור את שרה כבר נולד יצחק, וממילא כבר היה לו זכות מן

הדין ליטלה (רא"ם, מנחת יעקב ועוד).

ב. הוי כמותן מתנה לאחד ואומר לו ואחריו לפלוני, שמיד שייך הגוף לשני ורק הפירות הם בתחילה של הראשון, ולכן לגבי קבורה שהוא בגוף הקרקע הוא שלו מיד, אבל לגבי אכילת הבחמות בשדות שהוא פירות לא היה שלו (נחלת יעקב. ויל"ע אם קבורה אינה נחשבת כאכילת פירות).

ג. הכוונה שיקבור עכשיו על שם העתיד שהוא עתיד לירש את הארץ, כי קבורה הוא אלפיו שנים עד תחית המתים, ועד אז כבר ירש את הארץ.

ד. יתכן שמה שניתנה הארץ רק לזרעו, היא משום שלא שלם עוון האמורי עד הנה, אבל אם הם מתנהגים בצורה בויה כזאת שאפילו קבר הם לא מוכרים לו, זה גופא יהיה סיבה לזרז את סילוקם מהארץ כבר עתה (אהל דוד; שפת היידיעה).

ה. בקנין רבי אלעזר (בבא בתרא ק, א) אברהם זכה בארץ כאשר הקב"ה אמר לו קום התהלך בארץ לארצה ולרחבה כי לך אתננה, ודבר זה נאמר לאברהם לאחר הריב עם רועי לוט, ואחרי שכבר הלך לאורכה ולרוחבה יכול לקחת את הארץ מן הדין.

ו. בקנין הארץ לא מהני הבטחה בלבד, אלא דצריך לכבוש אותה בכדי שתקרא הארץ בשם א"י (תוס' גיטין ב, א ד"ה ואשקלון). והנה אברהם עדיין לא ירש ולא ישב בארץ, וא"כ לא זכה בה עדיין ואף שכבר הובטחה לו. והוה שאמר אברהם, שאם לא תרצו אטלנה מן הדין, שאלחם בכם ואקחנה בירושה וישיבה.

ז. הגה"ק מאוסטרווצא תירץ, שאברהם קיבל נחלת עשרה עמים כנגד עשרה נטיונות שעמד בהם, ואחד מהם היה הנטיון שצריך לקנות מקום לקבורת שרה, והוה שאמר שאם לא יתנו לו יהיה רשאי לקבלו מן הדין אחר שעמד בנטינו האחרון, וכנגד נטיון זה כבר זכה באותו חלק בארץ.

ממונה בקופסא

א - תפילה

שאלה:

בפרשת וישלח למדנו (בראשית לד, כה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיוֹתָם כְּאֲבִיבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֶת־דִּינָה אִשׁ חָרָב וַיָּבִאוּ עַל הָעִיר בָּטָח וַיַּהֲרֹגוּ כָּל זָכָר.

באחת הפרשיות בחומש בראשית למדנו שאחד מהאבות הקדושים, ראה ברוח הקודש שנים רבות קודם

חידודי תורה

א - עוץ

שאלה:

ברחבי חומש בראשית ישנם שלשה אנשים, שאינם קשורים זה לזה, אשר נקראים בשם 'עוץ'. מי הם?

תשובה:

- בראשית י, כג: וַבְּנֵי אָדָם עוֹץ.
- בראשית כב, כ-כא: וְהָיָה יִצְחָק מְלֶכָה גַם הוּא בָנִים לְחָתוֹר אֶחָיו. אֵת עוֹץ בְּכוֹר'.
- בראשית לו, כח: אֲלֹהֵי בְנֵי דִשָּׁן עוֹץ וְאַחַן'.

ב - שמשון הגיבור

שאלה:

ברחבי חומש בראשית, מזכיר רש"י ארבעה פעמים את שמשון הגיבור. היכן הם?

תשובה:

- בראשית כו, כו: ואחות מרעהו וכו' כמו (שופטים יד, יא) שלשים מרעים דשמשון.
- רש"י בראשית לח, יג: 'עולה תמנתה - ובשמשון הוא אומר (שופטים יד, א) וירד שמשון תמנתה'.
- רש"י בראשית מט, טז: 'כאחד שבטי ישראל - כל ישראל יהיו כאחד עמו ואת כולם ידין, ועל שמשון נבא נבואה זו'.
- רש"י בראשית מט, יז: 'ודוגמתו מציו בשמשון (שופטים טז, כט) וילפת שמשון את שני עמודי התוך'.

לכן את מלחמת שמעון ולוי, והתפלל עליהם שיצליחו במלחמה. היכן מוזכר ענין זה?

תשובה:

אברהם אבינו, בפרשת לך לך (רש"י בראשית יב, ו) 'ויעבר אברם בארץ - נכנס לתוכה, עד מקום שכם - להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחם בשכם'.

ב - להט

שאלה:

בפרשת בראשית כתוב (בראשית ג,

ג - דומה

שאלה:

ברחבי חומש בראשית, אנו מוצאים שלשה אנשים שהיו דומים בקלסתר פניהם לאיש אחר. מי הם?

תשובה:

- לוט היה דומה לאברהם (רש"י יג, ח)
- יצחק היה דומה לאברהם (רש"י כה, יט)
- יוסף היה דומה ליעקב (רש"י לו, ב, ג).

ד - לא מת

שאלה:

על מי כותב רש"י בחומש בראשית שהוא לא מת, ועל מי כותב רש"י שהוא 'כאיילו לא מת'?

תשובה:

לא מת - יעקב (רש"י בראשית מט, לג) כאילו לא מת - אברהם (רש"י בראשית יח, ט).

ה - ענן קשור

שאלה:

ברחבי חומש בראשית אנו מוצאים שני מקומות בהם היו 'ענן קשור'. היכן הם?

תשובה:

- על הר המוריה בעקידת יצחק (רש"י בראשית כב, ד).
- על אהל שרה ורבקה (רש"י בראשית כד, טז).

ו - 12 בנים

שאלה:

ברחבי חומש בראשית אנו מוצאים שלשה אנשים שהיו להם 12 בנים. מי הם?

תשובה:

- ישמעאל (בראשית יז, כ)
- נחור ומלכה (רש"י בראשית כב, ג)
- יעקב אבינו (בראשית לה, כב).

ז - נפילה

שאלות:

- מי הם שנפלו והפילו את כל העולם?
- מי נפל לאחר מיתת אברהם אבינו?
- מי נפלה מהגמל?
- ומה גורם לרוכב על סוס ליפול לאחר?
- מי נפל על צוואר אחיו ובכה? (תשובות)
- מי נפל על צוואר אחיו ובכה? (תשובות)
- א. הנפילים, רש"י בראשית ו, ד: 'על שם שנפלו והפילו את העולם'.
- ב. ישמעאל, רש"י בראשית כה, יח: 'עד שלא מת אברהם ישכון, משמת אברהם נפל'.
- ג. רבקה, בראשית כד, ס: 'ותפל מעל הגמל'.
- ד. על ידי שנשח נושך בעקביו (רש"י בראשית מט, יז).
- ה. עשוי על יעקב (לג, ד). 2. יוסף על בנימין (מה, יד). 3. בנימין על יוסף (שם).

זכה לו - רבבות אלפי ישראל זכו בקנין ושינון נצחי רחיי תורה בלימוד, שינון וידיעת כל ספר בראשית

הרב אליעזר אייזנבך - בית שמש
הבה"ח חיים יצחק זלושינסקי - בני ברק, חברון
הרב אלעזר אסתרונן - ביתר עילית
הבה"ח ישראל יצחק קופילוביץ - ביתר עילית
הרב דוד דיין - מודיעין עילית
הרב יצחק ברבי - בני ברק, עטרת גבריאלי
הרב נתן אברהם בורשטיין - צפת, אור צדיקים
הרב שמואל רוז - בני ברק
הרב גבריאלי שוב - ירושלים, מיר
הרב דוד כהן - בני ברק
הרב בן ציון ג' - בני ברק, פוניבז'
הבה"ח משה לב - בני ברק,
הבה"ח יוסף עבאדי - ירושלים,
הבה"ח יצחק מנחם רייזנברג - ירושלים, תפארת יעקב
הרב שלמה פוקס - חריש, תולדות אהרן
הבה"ח נפתלי צבי פולק - ירושלים, מאור עינים
הרב אשר רוזנפלד - ירושלים, פינסק קרלין

הרב דוד בירנבאום - מודיעין עילית
הרב שמואל זלמן לוי - חיפה, עמודי עולם
ניק וחכים פנחס אליהו שנברגר - ירושלים, המסורה
הרב אלימלך גלנדורא - בית שמש, בעלזא
הרב יעקב שמשון ליבוביץ - ירושלים, ויוניץ
הבה"ח אליעזר יאקאב - בית שמש, תולדות משה אריה
ניק וחכים משה קולמן - ירושלים, סקוואר
הרב נתנאל יצחק וייל - ירושלים, שיח יצחק
הרב מאיר גבירץ - ביתר עילית, קהילת זוהילה
ניק וחכים חיים שלמה בידרמן - ביתר עילית, אור עולם
הרב ישראל רנד - ירושלים, מיר
הבה"ח יהודה ברני - ביתר עילית, תפארת יוחנן סטאלין קארלין
הרב מנחם זאב זלפרינד - בית שמש
הרב מרדכי דוד ייטש - ירושלים, תולדות אהרן
ניק וחכים יהודה בן שם - ביתר עילית, אור עולם
הרב יצחק טרייבע - בית שמש

תורה כארד 100 נה
הרב דוד בן שמעון - בני ברק, מאור ישראל
ניק וחכים פנחס אליהו שנברגר - ירושלים, המסורה
הרב אלימלך גלנדורא - בית שמש, בעלזא
הרב יעקב שמשון ליבוביץ - ירושלים, ויוניץ
הבה"ח אליעזר יאקאב - בית שמש, תולדות משה אריה
ניק וחכים משה קולמן - ירושלים, סקוואר
הרב נתנאל יצחק וייל - ירושלים, שיח יצחק
הרב מאיר גבירץ - ביתר עילית, קהילת זוהילה
ניק וחכים חיים שלמה בידרמן - ביתר עילית, אור עולם
הרב ישראל רנד - ירושלים, מיר
הבה"ח יהודה ברני - ביתר עילית, תפארת יוחנן סטאלין קארלין
הרב מנחם זאב זלפרינד - בית שמש
הרב מרדכי דוד ייטש - ירושלים, תולדות אהרן
ניק וחכים יהודה בן שם - ביתר עילית, אור עולם
הרב יצחק טרייבע - בית שמש

בין המוני הלומדים והנבחרים עלו בגורל עשרות זוכים

ואלו שמות הזוכים בהגרלה:

פרס ראשון 1,000 ₪
הרב יעקב יצחק נטובים - ירושלים

פרס שני 500 ₪
הרב יונה גונגהיים - מודיעין עילית, עטרת שלמה
הרב אברהם יצחק ראטה - ירושלים, חסדי דוד